

Stanowisko
Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego
z dnia 29 listopada 2022 r.

w sprawie ustanowienia 2023 roku w województwie warmińsko-mazurskim Rokiem Mikołaja Kopernika.

W związku z przypadającą w 2023 roku 550 rocznicą urodzin i 480 rocznicą śmierci Mikołaja Kopernika, znakomitego ekonomisty, prawnika, dyplomaty, urzędnika, lekarza, duchownego, matematyka, a przede wszystkim wielkiego astronoma, celem uczczenia pamięci o tym wybitnym uczonym, mieszkańcu Warmii, na której spędził ponad połowę swojego życia, Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego, pragnąc uhonorować w sposób szczególny pamięć o Mikołaju Koperniku, ustanawia rok 2023 w województwie warmińsko-mazurskim **Rokiem Mikołaja Kopernika**.

Mikołaj Kopernik urodził się 19 lutego 1473 roku w Toruniu, a zmarł w połowie maja 1543 roku we Fromborku. Został pochowany we fromborskiej archikatedrze, w której spoczywa do dziś. Ponad 40 z 70 lat życia spędził na Warmii, której w nieoceniony sposób zasłużył się w sferze gospodarczej i politycznej. Tu sformułował teorię pieniądza, a przede wszystkim stworzył fundamentalne dla światowej nauki dzieło *De revolutionibus orbium coelestium*.

Wykształcenie zdobywał m.in. w Toruniu, Krakowie, Bolonii i Padwie, w międzyczasie zostając kanonikiem warmińskim. Choć był człowiekiem nauki, nie stronił od społecznej działalności. Gdy w 1503 roku po studiach w Italii na stałe osiadł w dominium warmińskim, zarówno biskup warmiński Łukasz Watzenrode, jak i kapituła fromborska powierzali mu ważne stanowiska administracyjne. Był administratorem dóbr kapituły warmińskiej dbającym o gospodarkę, rolnictwo, szanującym krajobraz przyrodniczy, a przede wszystkim pomagającym ludziom odbudowującym gospodarstwa ze zniszczeń wojennych.

Jako administrator dóbr kapitulnych rezydujący w Olsztynie troszczył się o stan zagospodarowania poszczególnych wsi, o zasobność w ryby warmińskich rzek i jezior, o stan lasów, rozwój handlu oraz rzemiosła.

Wydarzeniem kształtującym historię Warmii, a także jednoznacznie potwierdzającym wierność wobec króla polskiego, był udział Mikołaja Kopernika w wojnie z Krzyżakami, kiedy w 1521 roku stanął na czele obrony powierzonej mu rezydencji: Zamku Kapituły Warmińskiej i miasta Olsztyna. „Nie ma obowiązków większych nad obowiązek względem ojczyzny, dla której nawet życie należy poświęcić” – maksyma sławnego uczonego do dziś przyswiewca patriotycznym wartościom.

Kopernik w *Zasadach bicia monety* ostrzegał swych rodaków słowami: „Choć niezliczone są klęski wskutek których królestwa, księstwa i Rzeczypospolite upadać zwykły, to jednak według mego mniemania cztery są najważniejsze: niezgoda, śmiertelność, nieplodność ziemi i spodlenie monety”. Głosił prawo, że zła moneta zawsze będzie wypierać dobrą. Wyliczył cenę słuszną chleba, by na niej nie tracił rolnik, piekarz i najbiedniejsi mieszkańcy, dla których chleb był podstawowym pożywieniem.

We współpracy z biskupem Maurycem Ferberem był twórcą ustawy krajowej z 1526 roku reformującej gospodarkę warmińską, ustrój dominium, dbającą o moralność mieszkańców. Miał tym samym wkład w utrwalanie warmińskiego samorządu terytorialnego. Powszechnie ceniony jako lekarz stale zgłębiający medycyną wiedzę, przychodził z pomocą każdemu, kto jej potrzebował.

Największym osiągnięciem Mikołaja Kopernika, nad którym pracował całe życie, a które drukiem ukazało się w 1543 roku, w roku jego śmierci, było dzieło *De revolutionibus orbium coelestium*. Astronom udowodnił w nim słuszność teorii heliocentrycznej, co zrewolucjonizowało pogląd człowieka na wszechświat.

Pamięć o Koperniku trwała na Warmii zawsze. Biskup Marcin Kromer ufundował mu epitafium we fromborskiej archikatedrze. Dzieła Kopernika przechowywano w kapitulnej i biskupiej bibliotece. W braniewskim gimnazjum nauczano o kopernikowskiej teorii nawet wówczas, gdy *De revolutionibus*

orbium coelestium znalazło się w indeksie kościelnych ksiąg zakazanych. Polscy osadnicy, którzy po 1945 roku zamieszkali na Warmii i Mazurach regionalną i narodową tożsamość starali się budować na dokonaniach Kopernika.

Dla współczesnych i przyszłych pokoleń Mikołaj Kopernik to nie tylko wielki umysł, inspirujący do nauki i najdalszych nawet poszukiwań i odkryć. To także bezcenny symbol, służący umacnianiu naszej tożsamości kulturowej. Wszechstronność jego wiedzy, umiejętności, dorobku i zainteresowań jest niepodważalna i mimo upływu wieków imponująca.

Przewodnicząca Sejmiku Województwa
Warmińsko-Mazurskiego

Bernadeta Hordejuk